

Република Србија

**КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ
КОНКУРЕНЦИЈЕ**

Број: 6/0-02-668/2010-4

Датум: 6. јануар 2011. године

На основу члана 37. став 2. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“ број 51/09) и члана 2. тачка 8. Тарифника о висини накнада за послове из надлежности Комисије за заштиту конкуренције („Службени гласник РС“ број 58/06), одлучујући по пријави концентрације бр. 6/0-02-668/2010-1, коју је, на основу издатих и Комисији за заштиту конкуренције достављених овлашћења за подношење предметне пријаве, поднео господин Милорад Џамбић, директор Агенције за осигурање депозита, а у име Европске банке за обнову и развој са седиштем на адреси One Exchange Square, London EC2A 2JN, Велика Британија, Међународне финансијске корпорације са седиштем на адреси 2121 Pennsylvania Avenue 2121, Washington DC, Сједињене Америчке Државе и Владе као заступника Републике Србије, а у вези са спровођењем докапитализације Чачанске банке а.д., са седиштем на адреси ул. Пиварска бр. 1 Чачак, која је регистрована у АПР-у под матичним бројем 07601093, председник Комисије за заштиту конкуренције дана 6. јануара 2011. године, доноси следеће

РЕШЕЊЕ

І ОДОБРАВА СЕ у скраћеном поступку концентрација учесника на тржишту која настаје докапитализацијом Чачанске банке а.д. са седиштем на адреси ул. Пиварска бр. 1 Чачак, регистрованој у АПР-у под матичним бројем 07601093, а коју спроводе Европска банка за обнову и развој са седиштем на адреси One Exchange Square, London EC2A 2JN, Велика Британија и Међународна финансијска корпорација са седиштем на адреси 2121 Pennsylvania Avenue 2121, Washington DC, Сједињене Америчке Државе, као професионални инвеститори, који након спровођења докапитализације Чачанске банке заједно са Републиком Србијом остварују заједничку контролу над овом банком кроз њихово заједничко учешће у капиталу банке од 73,47%, и то Република Србија са 28,49% учешћа, Европска банка за обнову и развој 24,99% учешћа, а Међународна финансијска корпорација ће након спровођења концентрације постати власник 19,99% капитала Чачанске банке.

II УТВРЂУЈЕ СЕ да је подносилац пријаве у предвиђеном року извршио уплату износа од 2.000.000,00 (два милиона) динара на рачун Комисије за заштиту конкуренције отворен код Управе за трезор, број 840-000000880668-16, с позивом на број 6/0-02-6682010-1, што представља одговарајућу висину накнаде прописану чланом 2. тачка 8. Тарифника о висини накнада за послове из надлежности Комисије за заштиту конкуренције („Сл. гласник РС“ бр.58/06).

О б р а з л о ж е њ е

Пријава концентрације бр. 6/0-02-668/2010-1 (у даљем тексту: пријава), поднета је Комисији за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија) 23. децембра 2010. године, преко господина Милорада Џамбића, директора Агенције за осигурање депозита, а на основу овлашћења која су будући већински акционари Чачанске банке и контролори овог друштва, дали наведеном лицу за сврхе припреме и подношења пријаве предметне концентрације Комисији. Прегледом поднете пријаве и приложене документације, утврђено је да иста не садржи информације о томе да ли су Европска банка за обнову и развој (у даљем тексту: EBRD) и Међународна финансијска корпорација (у даљем тексту: IFC) пре спровођења концентрације присутне на територији Републике Србије и на другим тржиштима осим банкарског. Због тога је од подносиоца затражено да отклони утврђене недостатке и употпуни пријаву, па је у допуни пријаве од 30. децембра 2010. године Комисији достављен преглед свих облика присутности и активности учесника концентрације у Републици Србији. На основу достављених информација утврђено је да је EBRD и пре спровођења ове концентрације био присутан на нашем националном тржишту на следећи начин и у следећим областима пословања: експлоатација шљунка и песка са речних корита и изградња и реконструкција саобраћајних путева (присуство у наведеној области је остварено на тај начин што EBRD поседује сувласнички удео од 25,25% у компанији JKR Resource B.V. из Холандије која је власник Дунав Групе); присуство у домаћем сектору агро-индустрије, EBRD је остварио преко 24% власништва у Victoria Group а.д. из Новог Сада; у области телекомуникација EBRD је присутан путем 14,5% власништва у друштву SBB doo Београд, док је присуство ове међународне финансијске институције у сектору производње и дистрибуције намештаја остварено преко сувласничког удела од 11,68% у домаћем друштву Forma Ideale doo из Крагујевца. Коначно са 10% удела у власничкој структури друштва Galeb Metal Pack doo, EBRD је присутан и на домаћем тржишту производње амбалаже за прехранбену, фармацевтску и хемијску индустрију, као и PET амбалаже.

IFC као други учесник предметне концентрације на страни стицаоца акција у Чачанској банци као циљном друштву, према изјави достављеној Комисији у допуни пријаве од 30. децембра 2010. године, осим на банкарском тржишту нема власништво у привредним субјектима активним на другим тржиштима у Републици Србији.

На основу садржаја иницијалне пријаве, као и њене допуне од 30. децембра 2010. године, закључено је да је иста припремљена у свему у складу са прописом, чиме су испуњени услови за решавање по овој пријави и доношење одлуке као у диспозитиву. Предметна пријава је поднета у циљу добијања одобрења за концентрацију, која настаје у процесу докапитализације Чачанске банке, над којом као циљним друштвом, долази до промене контроле коју ће након спровођења концентрације заједно са претходним

већинским акционарима и контролорима ове банке – Републиком Србијом и EBRD-ом (који су заједно достигали 63,83% учешћа у укупном акционарском капиталу банке), сада вршити и IFC као нови акционар циљне банке са појединачним процентом власништва у њој од 19,99%. Конкретно, од 181.982 акције Чачанске банке након докапитализације, Република Србија, EBRD, и IFC заједно ће поседовати 133.729 акција, односно 73,47% укупног акционарског капитала банке. То значи да се контрола над циљном банком остварује заједничком контролом Републике Србије, EBRD, и IFC по основу Уговора акционара који је између наведених страна потписан 14. децембра 2010. године и достављен Комисији као правни основ концентрације. Комисија је достављени документ прихватила као исправан акт о концентрацији.

Отворено акционарско друштво Чачанска банка ад са регистрованим седиштем у Чачку (у даљем тексту: Чачанска банка, или циљно друштво), основана је 28. децембра 1990. године, а као своју претежну делатност има „остало монетарно посредовање“ – шифра 6419. Комисија је на основу података из Централног регистра ХоВ-Статистика власништва предузећа, утврдила прецизну тренутну власничку структуру овог друштва и закључила да се ради о укупно 491 акционару циљне банке (од чега су 452 акционара домаћа правна, или физичка лица, док 39 акционара чине страна физичка и правна лица). Сви акционари друштва осим два највећа (Република Србија и EBRD са заједничким учешћем у укупном броју акција и броју гласова од близу 64%) јесу мали акционари са појединачним уделима између 1% и 4% (наведене уделе имају акционари који су ранжирани до 10. места, а све наредне позиције до последње у редоследу „носе“ појединачне уделе испод 1%). Достављени су сви захтевани подаци који се односе на финансијске резултате пословања Чачанске банке у трогодишњем периоду пре спровођења концентрације. Из њих је утврђена висина прихода циљног друштва у 2009. години и сви показатељи који индикују успешност његовог пословања на основу приходних резултата активности овог друштва, налазе се у списима предмета. Комисија је закључила да су остварени сви законом прописани услови за подношење пријаве концентрације Комисији, ради одобравања њеног спровођења. Конкретно, испуњене су претпоставке у погледу суштине и природе предметне трансакције (којом долази до промене контроле над циљним друштвом и то на претходно наведен начин). Такође, достигнути су, па чак и вишеструко премашени законски услови који се односе на висину прихода учесника ове концентрације, а при којима постоји обавеза подношења пријаве концентрације.

Извршена је благовремена и одговарајућа уплата накнаде за издавање решења Комисије, што је утврђено у ставу II диспозитива.

Комисија констатује да је подносилац пријаве припремио и доставио изразито квалитетну и свестрану анализу актуелне ситуације у банкарском сектору Србије, која је припремљена на основу коришћења званичних извора података – Народна Банка Србије – Сектор за контролу пословања банака –квартални извештаји. Према наведеном извору у Србији тренутно послују 33 банке које запошљавају близу 31 хиљаду лица (од тога 21 банка се налази у власништву страних лица, а 12 банака је у власништву домаћих лица, од чега је 8 у власништву државе као већинског, или највећег појединачног акционара, а 4 банке су у власништву приватних лица). Домаће банке у власништву државе, или приватних лица крајем 2010. године чиниле су 26% укупне банкарске активе, а запошљавале су око 28% од укупног броја запослених у банкарском сектору.

Најзначајније стране банке по учешћу у укупној банкарској активи потичу из Италије и Аустрије (са по 21% укупног учешћа), следи Грчка са 15%, Француска са 7%, а све остале земље са 10% учешћа. Стране банке потичу од банкарских групација из 11 различитих држава.

Расположива документациона основа дала је Комисији могућност да изврши рангирање свих пословних банака активних на банкарском тржишту Републике Србије, према различитим критеријумима оцењивања (тржишно позиционирање банака може се вршити н. пр. према висини оствареног добитка пре опорезивања, према броју запослених, према организационој мрежи и броју постојећих организационих јединица, према учешћу у укупној билансној активи и.т.д). За потребе предметне концентрације, а за сврхе рангирања свих пословних банака које су учесници на тржишту пружања банкарских услуга, Комисија је сагласно претходно установљеној пракси рада када је реч о банкарском тржишту, за ове потребе користила расположиве податке о укупној активи банака која је у 2009. години износила око 2.160 милијарди динара. Када се ова новчана маса расподела на све пословне банке које су активне на тржишту Републике Србије, закључак је да једина банка у Србији са тржишним учешћем изнад 10% по овом параметру рангирања јесте Banca Intesa а.д. Београд, и то учешће за ову банку у 2009. години износи 14,3% (ово процентуално учешће израчунато је као количник вредности aktive сваке појединачне банке у одређеном периоду посматрања и укупне aktive читавог банкарског сектора). Следе Комерцијална банка (9,5%), Raiffeisen banka (9%), UNICREDIT BANK (6,3%), Нуро Alpe Adria Bank, Societe Generale, Eurobank EFG итд. Чачанска банка као циљно друштво у предметној пословној трансакцији, са активом од око 22 милијарде динара рангирана је на 23. место са тржишним учешћем од свега 1%. Компарацијом наведених података са истоветним подацима који се односе на 2008. годину, као и подацима о висини банкарске active у септембру 2010. године, закључено је да одређених осцилација (годишњих промена) у нивоу, односно висини укупне банкарске active када се она сагледава у апсолутним вредностима има, и да те промене износе око 10%. Та померања су једносмерна и показују тенденцију кретања навише, односно повећања висине билансне active у временској серији посматрања од три узастопне године (2008. 2009. и 2010.). Према најновијем податку са којим је Комисија располагала, у септембру 2010. године active банкарског сектора износила је 2410 милијарди динара. (што за око 11% надмашује ниво active из претходне – 2009. године). Првих 5 банака рангираних по овом параметру (поред Banca Intesa то су по редоследу Комерцијална банка, Raiffeisen banka, UNICREDIT BANK и Нуро Alpe Adria Bank) имају заједничко тржишно учешће од око 46%. Чак 18 банака има појединачно учешће испод 2%, а Чачанска банка према „снази“ своје active у односу на укупну активу банкарског сектора, у септембру 2010. године достиже удео од 1,2%, што је нешто више (за 0,2%) него у претходној години када је тај удео износио 1%, али овај благи интензитет промене на годишњем нивоу, није изазвао никакву промену у позицији Чачанске банке која је и даље по учешћу сопствене active у укупној банкарској активи, рангирана на 23. месту, што је исто као и годину дана раније.

Као релевантно тржиште производа (у конкретном случају-услуга) подносилац пријаве је предложио тржиште пружања банкарских услуга, полазећи од тога да Чачанска банка као циљно друштво не представља уско специјализовану банкарску институцију, већ својом укупном активношћу покрива најшири спектар банкарских услуга. Комисија је

на основу утврђене тачности претходне оцене, односно чињенице да циљно друштво пружа све врсте банкарских услуга (кредити, депозити, платни промет, гаранције итд.) свим врстама комитената – физичка лица, предузетници, мала и средња предузећа, све до великих друштава, предложено дефиницију релевантног тржишта прихватила као исправну.

Као релевантно географско тржиште подносилац пријаве је дефинисао целокупну територију Србије, оцењујући да на овој територији постоје исти услови конкуренције, који се разликују од услова конкуренције на суседним територијама. Комисија је приликом оцене исправности овакве дефиниције уважила и чињеницу да Чачанска банка својом пословном мрежом, коју чини 35 организационих делова (1 централа, 15 филијала, 13 експозитуре, 6 шалтера) обезбеђује висок степен покривености читаве територије Србије. Различитим организационим облицима циљног друштва „покривени“ су сви највећи градови у Републици Србији, међу којима: Београд, Ниш, Нови Сад, Чачак, Аранђеловац, Горњи Милановац, Јагодина, Крагујевац, Краљево, Крушевац, Пожаревац, Шабац, Ужице, Ваљево, Ивањица, Лесковац, Младеновац, Параћин, Пожега, Пазова, Топола, Врњачка бања и др. Све организационе целине су оспособљене да дистрибуирају према свим врстама корисника, различите услуге из области банкарског пословања. Иначе, читав организациона мрежа банкарског сектора у Републици Србији обухвата 2.529 организационих јединица, што значи да циљна банка са својих 35 организационих делова у бројчаном смислу чини тек 1,4% укупне националне банкарске мреже.

Комисија констатује да један од подносилаца пријаве и водећих акционара Чачанске банке – EBRD, поред учешћа на банкарском тржишту (осим у Чачанској банци као циљној банци у предметној концентрацији, ова међународна финансијска организација, пре концентрације је као акционар присутна и у власничкој структури Комерцијалне банке а.д. Београд - 25%, као и у Opportunity банци а.д. Нови Сад - 19,11%), јесте учесник и на другим – претходно наведеним тржиштима у Републици Србији. Међутим, према ставу Комисије то нису релевантна тржишта за поступак одлучивања по предметној пријави, нити ће пословна трансакција која чини суштину ове концентрације у области банкарског сектора, на било који начин утицати на промену тржишне позиције какву има EBRD пре концентрације у другим областима свог пословања. Друга међународна финансијска организација (IFC) која ће после концентрације постати значајан акционар циљне банке, пре концентрације јесте учесник искључиво на банкарском тржишту и то као акционар у Banca Intesa Beograd у којој поседује 7% акцијског капитала. Посредно учествује и у власничкој структури Комерцијалне банке а.д. Београд у којој IFC Capitalization Fund LP (у коме IFC има удео од 33%) учествује као власник 12.3% преференцијалних акција у капиталу ове банке.

Кључне карактеристике банкарског сектора Србије, о чему је подносилац пријаве Комисији доставио све основне информације, сугеришу закључак да је банкарски сектор Србије у значајној мери фрагментисан, имајући у виду чињеницу о постојању великог броја банака са малим појединачним учешћима у најзначајнијим категоријама пословања, попут aktive, кредита, депозита и оствареног прихода. Да је претходна квалификација главног обележја банкарског сектора Србије исправна, потврђује примена индекса концентрације (тзв. HH index – Хиршман-Херфиндал индекс концентрације) који се израчунава као збир квадрата појединачних тржишних учешћа субјеката који се сматрају учесницима на конкретном релевантном тржишту. Вредност показатеља до 1000 указује

на ситуацију одсуства концентрације у конкретној области пословања, вредности између 1000 и 1800 индикују постојање умерене концентрације, док вредности HH indexa изнад 1800 указују на постојање изражене концентрације. За потребе утврђивања степена концентрације банкарског тржишта у Републици Србији, подносилац пријаве је користио различите показатеље банкарске активности (актива, кредити, депозити, итд). Ни за једну од наведених категорија, HH index није изнад нивоа од 1000, који би индиковало постојање тек умереног нивоа концентрације. Конкретно, HH index је највећи за категорију депозита становништва (819), док је најнижи за категорију прихода од камата (616). Када се степен концентрисаности тржишта одређује у односу на банкарску активу, онда HH index износи 637. Комисија је на основу провере методолошке и рачунске исправности примењеног начина израчунавања претходно наведених вредности HH indexa, утврдила да су све одређене вредности потпуно тачне, па су од стране Комисије исте прихваћене као исправне, као и закључци које је у вези са тим доставио подносилац пријаве, а који проистичу из претходно интерпретираног чињеничног стања.

Током 2006. године EBRD је извршила докапитализацију Чачанске банке тако што је у целини откупила 25% обичних акција са правом управљања и уплатила у капитал банке 15 милиона ЕУР. Уговором акционара који је потписан тим поводом, Република Србија и EBRD су уговориле да у року од две године по извршеној уплати од стране EBRD започну избор заједничког приватизационог саветника за приватизацију Чачанске банке, и да приватизација банке буде спроведена у року од три године након уплате од стране EBRD. Због поремећаја на тржишту хартија од вредности и непрекидног пада цене акција и почетка глобалне финансијске кризе, на предлог EBRD-а одложен је избор приватизационог саветника, па тиме и планирана приватизација ове банке. Финансијски извештаји Чачанске банке, као и одлагање приватизације, наметнули су потребу за додатним капиталом, како би банка остварила планиране активности, а затим одржала и учврстила своју тржишну позицију у условима глобалне економске кризе. Ограничавајући фактор за докапитализацију била је немогућност стицања више од 25% управљачког капитала банке за EBRD, као и буџетска ограничења Републике Србије. Крајем 2009. године IFC је исказала заинтересованост за докапитализацију Чачанске банке у износу од 19,9% акцијског капитала банке, а EBRD је своју заинтересованост да одржи своје учешће у Чачанској банци од 25%, потврдила у марту 2010. године. Реална је претпоставка и очекивање да ће се докапитализацијом омогућити повећање капитала Чачанске банке, стабилно пословање и раст, одржавање задовољавајуће тржишне позиције у условима јаке конкуренције у банкарском сектору и лакши приступ међународним финансијским тржиштима и дугорочном финансирању. Иако, према наводима садржаним у предметној пријави, тренутно не постоје анализе за предвиђање временских, вредносних, или других квантитативних ефеката спровођења ове концентрације, на основу свих достављених и расположивих података и информација, реално је претпоставити да ће се докапитализацијом од стране EBRD и IFC омогућити повећање кредитне активности Чачанске банке, као и увођење нових производа (услуга) у тренутни портфолио циљне банке, како би се иста учинила атрактивнијом за потенцијалне клијенте и постала њихов вероватни избор.

На основу анализе достављених података који се односе на „снагу“ појединих учесника на банкарском тржишту која је изражена преко критеријума банкарске активе, закључено је да је у низу од неколико узастопних година које су посматране, тржишно

учешће појединих банака опредељено на бази овог показатеља, углавном неизмењено, или је реч о минималним променама, због чега је и редослед појединих банака при њиховом рангирању по овом, или неком другом критеријуму (кредитна активност, депозитна активност) претежно непромењен. Утврђено је да је тржишно учешће Чачанске банке по било којем од могућих начина његовог исказивања занемарљиво, те да у свим случајевима износи око 1%. Комисија није утврдила никакве разлоге због којих би резултат спровођења предметне концентрације био изражен у повећању тренутног тржишног удела циљне банке, нити су сагледане индиције за таква очекивања, или предвиђања, па је закључено да ће претходно наведено тржишно учешће циљног друштва након спровођења концентрације остати непромењено. Како према становишту Комисије предметном концентрацијом не долази до ограничавања, нарушавања или спречавања конкуренције на банкарском тржишту Републике Србије, као дефинисаном релевантном тржишту за ову концентрацију, а пре свега путем стварања, или јачања доминантног положаја, то је констатовано да се у конкретном случају ради о дозвољеној концентрацији, на основу чега је одлучено као у диспозитиву.

Поука о правном леку:

Ово решење је коначно у управном поступку.

Против овог решења може се поднети тужба Управном суду у року од 30 дана од дана достављања решења.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ
Весна Јанковић